

ÜNİVERSİTE GENÇLİĞİNİN UYUM SAĞLAMA SÜREÇLERİ: BİR BİBLİYOGRAFYA DENEMESİ*

Yrd. Doç. Dr. A. Çağlar DENİZ**

ÖZET

Nispeten genç bir bilim dalı olan sosyolojinin gençlik çalışmaları, diğer araştırma alanlarına göre görece yenidir. Gençlik toplum içinde sorunsallaştıkça, sosyal bilimsel anlamda nesneleşmiştir. Üniversite gençliği, gençlik araştırmalarında önemli bir çerçeveyi arz etmektedir. Batıda üniversite bırakma oranlarının yüksek miktarda seyretmesi, gençlerin üniversite uyum sağlama süreçlerinin araştırılmasına zemin hazırlamıştır. Uyum sağlama süreçleri, Türkiye’de sosyal bilimlerin yeni konularından sayılabilir. Bu makalede, hem gençlik araştırmalarının ülkedeki sergüzeşti göz önüne serilecek, hem de uyum sağlama araştırmalarının dünyadaki seyri bibliyografik olarak ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Gençlik Sosyolojisi, Üniversite Gençliği, Uyum Sağlama Süreçleri.

* Bu makale, yazarın doktora tezindeki verilerden yola çıkılarak üretilmiştir.

** Uşak Üniversitesi, FEF, Sosyoloji Bölümü, caglar.deniz@usak.edu.tr

ADJUSTMENT PROCESSES OF UNIVERSITY YOUTH': AN EFFORT OF BIBLIOGRAPHY

ABSTRACT

Sociology is a young science branch relatively. Youth' studies are considered new, compared with sociology's other study areas. When young people were being problematic in the society, they've been objectifying of social science. College students serve an important frame in youth studies. Dropping out rates are very high in West, because of this reason the adjustment process became a research area. Adjustment process studies are considered one of the new topics of social science in Turkey. This article will show the adventure of youth studies in Turkey, and discuss course of adjustment process research in the world bibliographically.

Key Words: *Sociology of Youth, College Students, Adjustment Process.*

Giriş:

Toplumsal grupların, kurumların, ilişkilerin ve süreçlerin bilimi olduğunu iddia eden sosyoloji, bazı toplumsal kesimleri araştırma odağına almakta diğer kesimlerle karşılaştırıldığında “geç kalmış”tır. Bir toplumsal kategori olarak modernitenin çocuğu sayılabilecek gençlik, modernitenin diğer bir çocuğu olan sosyolojinin araştırma nesnesi olmak için uzun süre beklemek durumunda kalmıştır. Modern öncesi dönemde, gençliğin bir kategori olarak var olmadığına dair sanat tarihi ve hukuk bilimi yeterli doneleri sunmaktadır.(Deniz, 2014: 20-21) Gençliğin sosyolojinin ilgi alanına girmesi, bir kategori olarak belirmesinden ziyade bir problem alanı olarak görülmesinden sonra olmuştur. Skelton ve Valentin’e göre, 1950–2000 yılları arasında dünya çapında yapılan gençlik araştırmalarıyla ilgili genel bir değerlendirme yaparak şu sonuca varmaktadırlar:

“1950 ve 60’lı yıllardan beri gençlik kültürü araştırmalarına rağmen, gençlik kaçınılmaz olarak ‘sapkın ve erkek’ olarak ele alınmaktan kurtulamamıştır. Gençlerin hayatlarının genç merkezli tanımları büyük ölçüde eksik kalmıştır. Onların hayatları üzerinden yürütülen araştırmalar, genç insanlara henüz söz söyleme hakkı tanımamıştır. Son kırk yıldır gençlik kültürü araştırmalarının tarihçesi, genç insanlar hakkında verdiği bilgilerden daha çoğunu akademik araştırma siyaseti hakkında bilgi vermektedir. Ancak bu durum gelecekte yapılacak gençlik kültürü çalışmaları için kaçınılmaz bir durum değildir. Kültürel çalışmaların tanımının yeniden değerlendirilmesine; teori ve metodolojiyle, akademik araştırmacılarla bu araştırmacıların gençlik konuları arasındaki eşitsiz güç ilişkileriyle, sahne alan sosyal değişmelerle (İngiltere’de 1980’lerde Thatcherizm gibi), popüler kültürün küreselleşmesinin trendleri ile yerel kültür uygulamalarının kesişiminin idrak edilmesiyle bağlantılı problemler sebep olmaktadır.” (Skelton-Valentin: 1998; 22)

Skelton ve Valentin’in değerlendirmesinin temel eksenini, gençlere kendilerini anlatmak için fırsat verilmemesi olsa da, araştırmaların teori ve metodolojisinden bilimsel araştırmalarda da hissedilen uzman-müşteri ilişkisine, sosyal ve siyasal değişimlerden küresel kültürle yerel kültür arasındaki çelişkilere uzanan çeşitli problemler de vurgulanmıştır. Gençlik, sosyal bilimlerin araştırma sahasına girdikten sonra bile, gençlerin toplumsal yaşamı nasıl algıladıklarına dair pek az çalışma yapılmıştır.

“Gençlerin fiziksel dünyanın işleyişini anlamaları üzerine yapılagelen büyük miktardaki araştırmalarla karşılaştıracak olursak, onların sosyal dünyayı nasıl anladıklarına dair araştırmalar hayli azdır. Antropoloji, iktisat,

psikoloji, psikiyatri ve sosyoloji disiplinlerinden çok sayıda araştırmacı, gençlerin siyaset, ekonomi ve hukuk anlayışından ziyade aritmetik, geometri, fiziği nasıl anladıklarıyla daha ilgilidir.” (Furnham- Stacey, 1991; 1)

Gençlik sosyolojisi çalışmalarının görece genç bir bilim olan sosyolojinin en genç araştırma alanlarından biri olması bu durumun sebeplerinden biridir. Dünyada yapılan çalışmalara paralel olarak, Türkiye’de de üniversite öğrencilerinin sosyo-kültürel durumlarını değişik açılardan belirlemek üzere bazı çalışmalar yapılmıştır. Ülkemizde gençlik araştırmaları, genellikle üniversite gençliği üzerine yapılan çalışmalarla özdeşleşmiştir. Bu araştırmaların kimisi sadece bir üniversiteyi baz alarak tüm üniversite gençliği üzerine söz söylemeye çalışmıştır. Kimisi ise birden fazla üniversite öğrencisi arasında karşılaştırma yaparak spesifik bir konuyu tartışmıştır. Bazıları ise, ulaşabildikleri kadar çok üniversiteye ulaşarak mümkün olan en çok sayıda kişi üzerinde açık ya da kapalı uçlu anketler uygulamıştır.

Gençlik araştırmalarının üniversite gençliği araştırmaları ile başlamasının birbiriyle yakından ilişkili iki ayrı nedeni olabilir. Bu durum, aile bireyleri arasında küçükten büyüğe doğru olan geleneksel itaat örüntülerinin uzun yıllar korunmuş olmasıyla –ki böylece gençler bir problem alanı haline gelmiyor ve akademik ilgiden de uzak kalabiliyorlardı- ve gençlik hareketlerinin ancak yüksek öğretimin yaygınlaşmasıyla ortaya çıkmasıyla yakından ilgilidir. Üniversite gençliğinin akademik çalışmalara nesne oluşu 1960’lı yıllarda başlamış, 1970’li yıllarda öğrenci hareketlerinin gençliğe dönük uyandırdığı merak ile devam etmiştir. 1980 Darbesi gençliğe karşı akademik ilgi hız kesmişse de, Birleşmiş Milletler’in (BM) 1985 yılını Uluslararası Gençlik yılı ilanıyla, bu tarihten itibaren bu yöndeki araştırmalar yeniden hayat bulmuştur. 2000’li yıllarda ise gençlik araştırmaları, bu araştırmalara özgü enstitülerde bir çalışma birimi haline gelmiştir. Aşağıda, Türkiye’de üniversite öğrencileri üzerine yapılan bazı çalışmalarını kronoloji ve konu bütünlüklerini gözetererek anlatmaya çalışacağız.

Türkiye’de üniversite öğrencileri üzerine yapılan ilk akademik çalışma Nermin Abadan’ın **Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Faaliyetleri** (Ankara, 1961)’dir. Nermin Abadan üniversite gençliğinin ilk kez müstakil olarak ele aldığı bu eserinde, Ankara Üniversitesi (AÜ) Siyasal Bilimler Fakültesi, AÜ Hukuk Fakültesi ve Ortadoğu Teknik Üniversitesi (ODTÜ) öğrencilerinin serbest zaman etkinliklerini ele almıştır. Araştırmasından yola çıkarak bir de üçlü tipolojiye eserinde yer vermiştir. Abadan, Mülkiye öğrencilerini ‘Müstakbel İdareci- Önder Tip’ ya da Yaratıcı, Ülkücü Dinamik Tip; Hukuk Fakültesi öğrencilerini ‘Mes-

leğe Bağlı Tip' ya da 'Gelenekçi, Tatbikatçı, Statik Tip; ODTÜ öğrencilerini ise Başarılı, maddeci, manager tip ya da Dışarı Yönelmiş Tip olarak adlandırmıştır. Bu üç farklı öğrenci tipinin oluşmasında, şüphesiz kurumların öğrenci yetiştirmeye yönelik gelenek farklılıkları önemli yer tutmaktadır. Abadan'ın bu çalışması Astin'in tipolojisini hatırlatmaktadır (Astin, 1999; 518- 521). Astin'e göre, üniversite eğitimi üç şekilde gerçekleştirilebilmektedir. Bunlar, ders-konu teorisi yani hoca merkezli eğitim, kaynak teorisi yani hem fiziksel kaynaklar hem de insan kaynakları açısından zengin bir donanımla desteklenen eğitim ve bireyselleştirilmiş teori yani seçmeli derslere ağırlık vererek müfredatın içeriği ile öğrenci bireyin ihtiyaçlarını en iyi şekilde uyuşturan öğretim yöntemleri olarak belirmektedir. Abadan'ın ODTÜ'lü öğrenciler için geliştirdiği Manager tipe dahil ettiği gençlik grubunun yıllar içinde bazı farklılıklarla yaşamaya devam ettiği görülmektedir. 1980'li yılların neo-liberal politikalarına uyum sağlayan gençlere dünyada olduğu gibi Türkiye'de de "yuppie" denmiştir (Kozanoğlu, 1993). Bu gençler küresel kapitalizmin öne çıkardığı mesleklerde –işletme, uluslararası ilişkiler, ekonomi, vs.- çalışan ve uluslararası iş ilişkilerinin gerektirdiği kabiliyetlere –yabancı dil bilgisi, piyasa ağı, vs.- sahiplerdi. Yuppilik neoliberal politikaların imkanları kendi çıkarlarına tahvil eden, liberalizmi bir dünya görüşü olarak kabul eden apolitik bir gençliğe tekabül etmektedir. 1990'lı yılların kuşağını tanımlamak için ise "tikky /tiki" kavramı kullanılmıştır. Bu kavram Tikky kalem markasından ilham alınarak geliştirilmiştir. Gençler arasında tedavülde olan kavram Demet Lüküslü'nün çalışmasıyla literatüre girmiştir (Lüküslü, 2009; 124-125). Hem yuppie hem de tiki gençlerin öne çıkan en önemli özellikleri, eğitim düzeyleri nispeten yüksek ve bireysel farklılıklarını lüks tüketime ulaşma üzerine kurmuş olmalarıdır. Lüks tüketimi görünür ve sürdürülebilir kıldıkça kendilerini gerçekleştirdikleri sanısına kapılmaktadırlar. Dolayısıyla yuppie ve tikky kelimeleri bir gençlik kavramı haline getirildiğinde, eleştiri potansiyelini de taşımaktadır. 2000'li yılların gençliği için ise cool takılmak önemsenen bir durum olmuştur (Deniz, 2012; 115- 139). Özellikle orta-ortanın üstü ve yüksek gelir grubundaki eğitilmiş gençler için 'cool takılmak' hayata karşı heyecansız olmayı, kelimenin İngilizcedeki anlamına uygun bir şekilde ne sıcak ne soğuk aksine serin bir yaşama tekabül etmektedir. Cool takılan birinin kendi yaştaşıma verdiği ilk mesaj 'rahat' ve 'havalı' olduğudur.

Öğrenci hareketlerinin 1970'li yıllarda artmasıyla üniversite gençliğine yönelik akademik ilgi de artmıştır. Bunun bir sonucu olarak Antropoloji bölümünden Nephana Saran'ın **Üniversite Gençliği: Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Yapısı ile Öğrenci Hareketlerinin Teorik ve Deneysel Seviyede Açıklanması** (İstanbul, 1975) adlı eseri ortaya çıkmıştır. Nephana Saran bu eserinde eseri yazdığı

dönemdeki, öğrenci olaylarını incelemeye çalışmıştır. Vehbi Bayhan, **Üniversite Gençliğinde Anomi ve Yabancılaşma** (Ankara, 1984) adlı eserinde anomi ve yabancılaşma kavramlarını üniversite öğrencileri nezdinde incelemektedir. İnönü Üniversitesi'nde 450 öğrenci üzerinde gerçekleştirilen bu araştırma, spesifik araştırmalara bir örnektir. Araştırma BM'nin Uluslararası Gençlik Yılı ilan ettiği 1985 yılı öncesinde yayınlanması dikkat çekicidir. Erdinç Yazıcı, gençlik araştırmalarıyla dikkati çeken sosyologlardan biridir. Yazarın üniversite gençliği üzerine ilk çalışması olan **Üniversite Gençliği 2001: Üniversite Gençliğinin Sosyo-Kültürel Profili Üzerine Bir Alan Araştırması Gazi Üniversitesi Örneği** (Ankara, 2001) Gazi Üniversitesinde okuyan öğrenciler üzerinde üniversite kültürünün ne ölçüde yaratıldığını incelemeyi amaçlayan bir araştırmadır. Erdinç Yazıcı Gazi Üniversitesi üzerine yaptığı çalışmanın ardından Türkiye'deki tüm üniversiteler üzerine bir çalışma gerçekleştirmiştir. **Türk Üniversite Gençliği Araştırması- Üniversite Gençliğinin Sosyo-Kültürel Profili** (Ankara, 2003) isimli ikinci çalışması Gazi Üniversitesi sponsorluğunda gerçekleştirilen ulusal çaplı bir araştırmadır. Bu araştırma çerçevesinde 2002 yılında Türkiye'nin 58 üniversitesinde okuyan 37.680 öğrenci üzerinden üniversite gençliğinin sosyo-kültürel profili çıkarılmaya çalışılmıştır. Bu çalışma kapsam bakımından Türkiye'de bir ilktir.

Yazıcı'nın Türkiye geneli üniversite gençliğiyle aynı yıl yapılan diğer bir araştırma ise Aydın'daki üniversite gençlerini ele almıştır. Hacer Tarlak ve arkadaşlarının hazırladığı **Adnan Menderes Üniversitesi Öğrencilerinin Sosyo-Demografik Profili ve Psiko-Sosyal Sorunları** (Aydın, 2003) isimli çalışmanın benzeri aslında birçok üniversitede de yapılmıştır. Bu eser de örneklemin alındığı üniversite bünyesindeki öğrencilerin demografik ve sosyal profillerini ortaya koyarak, mevcut sorunlara muhtemel çözümler getirmeye çalışmaktadır. Bu tür eserler Vehbi Bayhan'ın az evvel zikredilen çalışmasında olduğu gibi, üniversite gençliğini bazen tek bir açıdan derinlemesine ele alabilmektedir. Mesela, Mehmet Ali Kirman'ın **Din ve Sekülerleşme: Üniversite Gençliği Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma** (Adana, 2005) adlı çalışması, sosyo-kültürel alan araştırmasından ziyade daha spesifik bir konuyu, üniversite gençliğinin seküler tutum ve davranışlarını incelemektedir. Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi ile Kocaeli Üniversitesi evrenlerinde çalışılarak oluşturulan araştırma, 348 anket formu üzerinden kotarılmıştır. Kirman, bu çalışmasıyla din ve sekülerlik kategorileri arasında karmaşık ilişkiyi ortaya koymaya çalışmıştır.

Evren Ergeç ve arkadaşlarının hazırladığı **Üniversite Gençliği ve Sosyal Haklar Raporu** (İstanbul, 2007) isimli çalışma, kimlik politikaları, örgütlenme, sosyal politika, sosyal dışlanma ve gençlik ilişkisini ele alan makalelerin yanı sıra, üni-

versite gençliğinin sağlık ve barınma hakları ile ilgili araştırmaları kapsamaktadır. N. Ekrem Düzen'in yönetiminde Toplum Gönüllüleri Vakfı tarafından **Üniversite Gençliğinin İhtiyaçlarının Araştırılması: 2009** (İstanbul, 2009) isimli eseri diğer çalışmalardan farklı bir teknikle hazırlanmıştır. Bu çalışma, 2009 yılı içinde 'gençliğin gerçek ihtiyaçlarını onların ağzından dinlemek' amacıyla açık uçlu bir internet anketi, 43 ildeki 59 üniversiteden 818'i kadın 1068'i erkek toplam 1886 genç üzerinde uygulanmıştır. Düzen çalışmasının sonunda, gençlere sunulan imkanların yetersiz olduğunu ama asıl sorunun mevcut imkan ve kaynakların verimli kullanılmayarak gençlerin ihtiyacına göre düzenlenmemesi ve gençlerin üniversite karar alma mekanizmalarının dışında bırakılmaları olduğunu belirtmektedir.

Demet Lüküslü'nün gençlere yönelik depolitizasyon süreçlerini ve gençlerin apolitizmini incelediği **Türkiye'de Gençlik Miti: 1980 Sonrası Türkiye Gençliği** (İstanbul, 2009) çalışması gençlerin siyasal eğilim(sizlik)leri ile ilgili önemli bir eserdir. Ulus-devletlerin gençliği bir mit olarak inşa ettiğini savunan yazar, 1980 sonrası gençliğinin apolitize edilmesinin bu miti yıktığını iddia eder. Lüküslü, apolitizmin de bir tür siyasi duruş olduğu iddiasındadır.

Özlem Avcı'nın dindar üniversite gençliğine dair araştırması **İki Dünya Arasında: İstanbul'da Dindar Üniversite Gençliği** (İstanbul, 2012), modernlik ve gelenek arasında kalan bugünün üniversite gençlerinin dini şimdileştirme çabalarını ele almaktadır. 60 öğrenci ile mülakata dayanan çalışma, dindarlığın cemaat değişkeniyle ortaya koyduğu farklı biçimleri de ortaya koymaktadır.

A Çağlar Deniz ise, 90 kişilik bir örneklem grubuyla kotardığı çalışması **Öğrenci İşi: Üniversite Öğrencilerin Gündelik Hayatı- İstanbul Örneği** (İstanbul, 2014)'nde, metropol kentte yaşayan üniversite öğrencilerinin metropol kente uyum sağlama süreçlerini cinsiyet, din, etnisite ve tüketim alışkanlıkları ekseninde incelemektedir. Üniversite öğrencilerinin yaşam tarzları etrafında yarı saydam kabileler oluşturduğunu iddia eden Deniz, bu iddiasını gündelik hayat teorisi ekseninde tartışmaktadır. Uyum sağlama (adjustment) çalışmaları, ülkemizde her ne kadar yaygın olmasa da dünyada yaygın bir şekilde yapılmaktadır. Aşağıda bu konudaki bazı akademik çalışmaların içeriğine ve yöntemine dair bilgiler sunacağız.

Üniversite Gençliğinin Uyum Sağlama Durumları Üzerine Yapılan Bazı Akademik Çalışmalar

Yükseköğretim esnasında okunan bölümü yahut okulu bırakma ve bir daha okula geri dönmeme oranlarının yüksekliği Kuzey Amerika ülkelerinde, birinci sınıf

(çaylak) öğrencilerinin üniversiteye uyum sağlaması konusunda pek çok araştırma yapılmasına sebep olmuştur. George G Stern bu durumu çaylak miti kavramına nitelendirmeye çalışmıştır. Çaylak miti (freshman myth), liseden mezun olan öğrencilerin üniversite hayatına dair gerçekçi olmayan ve hayli olumlu beklentilerini ifade eden bir kavramdır (Stern, 1966; 408-414). Üniversite öğrencileri yüksek beklentiyle geldikleri kampus hayatında, umduklarını bulamamakta ve yüksek oranda eğitim hayatından elenmektedirler. Özellikle ABD’de, üniversite eğitimin yüksek bir maliyet gerektirmesi ve bu maliyeti karşılayabilmek için faizli kredilere başvurulması, üniversite eğitimi bırakan (drop-outs) öğrencilerin ortak sorunları olarak belirmektedir.

Üniversite öğrencilerinin uyum sağlama süreciyle ilgili olarak Türkiye’de yapılan akademik çalışmalar ise genel itibarıyla üniversiteli öğrencilerin jeo-sosyallik durumları, uyum düzeyleri, uyum sorunları, sosyal destek alabilme durumları ve uyum sorunlarına çözüm önerileri gibi konulara hasredilmiştir. Sovyetler Birliği’nin dağılmasını müteakiben, ülkeleriyle yapılan anlaşmalar gereği Türkiye’ye üniversite okumak için yoğun bir şekilde gelen Orta Asyalı öğrenciler başta olmak üzere ülkemizde okuyan uluslararası öğrencilerin uyum düzey ve süreçleri de araştırmalara konu olmuştur.

Üniversite öğrencilerinin üniversite ve üniversite çevresine uyum sağlama sürecinin doğup büyüdüğü memleketleri ile ilişkilendirilme çalışmaları, uyum sağlamanın jeo-sosyalliği olarak değerlendirilebilir. Bu değerlendirmeye dair çoğu yurtdışında olmak üzere çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Michael Charles Murphy, **The Adjustment of Rural High School Students to a Large, Urban Universities: The Identification of Stressors and Coping Behaviors** (Taşralı Lise Öğrencilerinin Büyük, Kent Üniversitelerine Uyum Sağlaması: Stres Etkenleri ve Başa Çıkma Davranışlarının Tanımlanması) adıyla 1984’de Texas Üniversitesi’ne sunduğu doktora tezinde, taşralı öğrencilerin akademik başarısının kentli öğrencilere göre daha düşük olduğunu söylemektedir. Murphy çalışmasının en büyük hedefinin, ilk olarak üniversite çevresindeki stres etkenlerini tanımlamak ve stres etkenlerinin taşralı öğrencilerce kentli öğrencilerden farklı olarak deneyimlenip deneyimlenmediğini araştırmak olduğunu söylemektedir. İkinci olarak ise öğrencilerin başa çıkma davranışlarının taşralı ve kentli öğrencilerce ve taşralı ‘okula devam edenler’le okulu ‘okulu bırakanlar’ arasındaki farklılık arz edip etmediğine bakacağını ifade etmektedir. Murphy; taşralı öğrencilerin, özellikle üniversite çok büyük bir kent üniversitesinde iseler, gerçekten de üniversiteye uyum sağlamada kentli sınıf arkadaşlarından daha fazla sorunla karşılaşabileceklerini belirtmektedir. Funda Ayhan 2005 yılında Ege Üniversitesi’nde yüksek lisans tezi olarak kabul edilen **Ege Üniversitesi Öğrencilerinin Üniversiteye Uyum**

Düzelelerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi çalışmasını, 1044 öğrenci üzerinde gerçekleştirmiştir. Ayhan, öğrencilerin üniversite ortamına uyum, akademik uyum ve genel uyum düzeyleri, yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yerleşim yeri ve şu an kaldıkları yere göre anlamlı düzeyde farklılaştığı bulunduğunu iddia etmektedir. Bruce R. Schultz 2008 yılında La Verne Üniversitesi'nde doktora tezi olarak kabul edilen **A Descriptive Study of Freshmen Adjustment to College at The University of Alaska** (Alaska Üniversitesi'nde Çaylak Öğrencilerin Üniversiteye Uyum Sağlamasının Betimsel Araştırması) adlı çalışmasında, Alaska Üniversitesi'ne devam eden öğrencilerin üniversiteye uyum sağlama sürecini anlamaya çalışmıştır. Schultz bunun için öğrencileri; kampüs içinde yaşayanlar, kampüs dışında yaşayanlar, taşralı öğrenciler, kentli öğrenciler şeklinde ayırarak, bunlar arasında karşılaştırmalar yapmıştır. Schultz bu araştırmasında kampüste kalan öğrencilerin sosyal ilişkilerde daha başarılı oldukları halde, kampüs dışında yaşayanların akademik olarak daha başarılı olduklarını ifade etmektedir. Yine Schultz'a göre, taşradan gelen öğrenciler kentli arkadaşlarına göre üniversiteye uyum sağlamada daha az başarılıdır. Paula Brown-Weinstock'ın, Syracuse Üniversitesi'nde 2009 yılında kabul edilen **Adjustment and Persistence of Students From an Urban Environment to a Rural Community College** (Kentli bir Çevreden Taşra Üniversitesine Giden Öğrencilerin Uyum Sağlama ve Devamlılığı) adlı doktora tezinde ABD'de her güz döneminde üniversiteye giren iki milyon gençten beş yüz bininin okullarını bitirmeden başka bir üniversiteye geçtiklerini, bir milyonunun ise okuldan ayrılıp bir daha yüksek eğitime dönmediği ifade edilmektedir. Brown-Weinstock, ekolojik teorilerden söz açarak öğrencilerle kampüs çevresi arasındaki ilişkiden ve bu ilişkinin onların üniversiteye uyum sağlamasına etkisinden bahsetmektedir. Daha önce yapılan ve taşralı öğrencilerin üniversiteye uyum sağlamalarının bazı yönlerini ele alan çalışmaları inceleyerek, bunları kendi çalışması için tersten yordayıcılar olarak kullanmıştır. Ona göre; pek çok öğrenci uyum sağlamak için; sık ulaşım imkanına erişebilmek için arabası olan insanlarla arkadaş olmak veya hemşehri öğrenciler arası sosyal destek sistemi geliştirmek gibi çeşitli stratejiler geliştirmektedir. Pek çok öğrenci aynı zamanda spor, öğrenci konseyi gibi kampüs içi aktivitelere dahil olmaktadır. Bu etkinlikler insanlarla tanışmak, yaşadıkları sıkıntıdan bir çıkış sağlamak, çeşitli eğlence biçimlerine erişebilmek gibi bazı amaçlara hizmet etmektedir. Genelde, öğrenciler yaşadıkları engellere rağmen bu engelleri aşma yolları bulmak için stratejiler geliştirmektedirler. Bu stratejilere bir örnek olarak şunları söylemektedir: Yerel gençlerle ilişkileri geliştirmek uyum sağlama sürecini 'hızlandırmaya' ve geçiş süreçlerini onlara benzeyen birinden öğrenme fırsatı sağlayarak daha sakın yapmalarına yardım edecektir.

Üniversite öğrencilerinin üniversiteye ve okumaya geldikleri yeni sosyal çevreye uyum sürecini araştıran bazı çalışmalar, uyum düzeyi kavramı perspektifinden ortaya konmuştur. 1989 yılında Hacettepe Üniversitesi'nde yüksek lisans tezi olarak kabul edilen **Üniversite Öğrencilerinin Yalnızlık Düzeyleri ve Bazı Değişkenlerin Uyum Düzeylerine Etkisi** araştırmasında Suzan Bilgen, üniversite öğrencilerinin yalnızlık düzeylerinin kişisel, sosyal ve genel uyum düzeylerine etkisi incelemiştir. Anabilim dallarının, sınıf düzeylerinin, cinsiyetin öğrencilerin kişisel, sosyal, genel uyum ve yalnızlık düzeylerine etkisi araştırılmıştır. Araştırmanın örneklem grubunu Hacettepe Üniversitesi'nde okuyan birinci ve dördüncü sınıflarda öğrenim gören 90'ı kız, 106'sı erkek olmak üzere toplam 196 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada, öğrencilerin yalnızlık düzeyi yükseldikçe kişisel, sosyal ve genel uyum düzeylerinin düştüklerini ortaya koymuştur. Aile eğitiminin ve eğitim kurumlarındaki psikolojik danışma ve rehberlik örgütlerinin önemi vurgulanmıştır. Ramazan Arı'ya ait **Üniversite Öğrencilerinin Baskın Ben Durumları ile Bazı Özlük Niteliklerinin, Ben Durumlarına, Atılganlık ve Uyum Düzeylerine Etkisi** adlı doktora tezi, 1989 yılında Hacettepe Üniversitesi'ne sunulmuştur. Araştırma örneklemini, Selçuk Üniversitesi'nde okuyan birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Örneklemdaki toplam öğrenci sayısı 397'dir. Baskın Doğal Çocuk Ben Durumuna sahip öğrencilerin örneklemin en uyumsuz, Baskın Yetişkin Ben Durumuna sahip öğrencilerin örneklemin en uyumlu grubu olduğu belirtilmiştir. Makbule Kalı Soyer'in **Üniversite Öğrencilerinin Sosyal İçedönüklük ve Dışadönüklük Kişilik Özelliğinin Uyum Düzeylerine Etkisi** adlı yüksek lisans çalışması, 1992 yılında Hacettepe Üniversitesi'nde okuyan 221 öğrenci üzerinde yapılmıştır. "Karışık" kişilik özelliği gösteren öğrencilerin Genel, Sosyal ve Kişisel Uyum düzeyleri, "Sosyal İçedönüklere" göre daha yüksek, "Sosyal Dışadönüklere" göre ise daha düşük olduğu bulunmuştur. Ayrıca araştırma bulguları Sosyal Dışadönük öğrencilerin "Genel, Sosyal ve Kişisel Uyum" düzeylerinin, Sosyal İçedönüklere göre daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. 1997 yılında Hacettepe Üniversitesi'nde kabul edilen ve Aynur Bozkurt tarafından yazılan **Cinsiyetleri, Fakülteleri ve Uyum Düzeyleri Farklı Hacettepe Üniversitesi Öğrencilerinin Empatik Eğilim Düzeyleri** adlı yüksek lisans tezinde uyum düzeyi farklılığı öğrenciler arasında ayırt edici bir etken olarak kullanılmıştır. Aynı yıl aynı üniversitede kabul edilen ve Seçil Çiftçi tarafından kaleme alınan **Sigara İçen ve İçmeyen Üniversite Öğrencilerinin Yalnızlık ve Uyum Düzeyleri** adlı bir başka yüksek lisans tezinde ise; sigara içen öğrencilerin sosyal ilişki düzeyleri sigara içmeyen öğrencilere oranla daha yüksek bulunmuştur. Sigara içmeyen öğrencilerin sosyal norm düzeylerinin, sigara içen öğrencilere oranla daha yüksek olduğu görülmüştür.

Üniversite ve üniversiteye uyum sağlama sürecinin öğrenciye sağlanan sosyal destekle ilişkisi, çeşitli araştırmacıların ilgisini çekmiştir. Mesela, 1996 yılında Hacettepe Üniversitesi'nce yüksek lisans tezi olarak kabul edilen **Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Destek, Negatif Yaşam Olayları, Öfkenin İfade Edilme Biçimi ile Kendini Suçlamanın Fiziksel Sağlık ve Sosyal Uyumla Olan İlişkilerinin İncelenmesi** adlı araştırmayı gerçekleştiren Ayşegül Güngör, uyum süreçlerinden sosyal uyum üzerinde durarak, sosyal destek ve öfkenin ifade ediliş biçiminin sosyal uyumu yordayıcı değişkenler olduğu bulmuştur. Fiziksel sağlık ile sosyal uyum arasında bir ilişkinin bulunduğu saptamıştır. Sosyal destek ile üniversiteye uyum arasında bağ kuran çalışmalara yurtdışında da yer verilmiştir. Mesela Krista Martin'in 1996 yılında **Social Support, Campus Involvement and The Adjustment to University** (Sosyal Destek, Kampüse Katılım ve Üniversiteye Uyum Sağlama) adıyla Wilfrid Laurier Üniversitesi'nde yüksek lisans tezi olarak kabul edilen çalışmasına göre, öğrencilerin yeni buldukları bağımsızlıkları süresince, tanıdık insan ve çevrelerinin kaybını yaşamaktadırlar. Öğrenciler bilinmeyen bir bölgeye doğru maceraya çıktıklarında, arkadaş ve aileleriyle kurdukları aşına ve rahat ilişkileri arkalarında bırakmaktadırlar. Liselerinde popüler olan öğrenciler şimdi kalabalıkla yüz yüzedir ve geçmiş sosyal konumlarının sağladığı güvenlik olmaksızın arkadaş edinmek ve yeni romantik ilişkiler geliştirmek onlar için daha zor olmaktadır. Martin, birinci sınıf öğrencilerinin üniversiteye uyum sağlamalarının sosyal destek ve kampus etkinliklerine katılımı ile gerçekleşeceğini söylemektedir. Marvin Yaffe'nin 1997 yılında York Üniversitesi'nde doktora tezi olarak kabul edilen **First-Year University Students' Adjustment to University Life as a Function of Relationships with Parents** (Anne-Babayla İlişkinin Bir Fonksiyonu Olarak Birinci Sınıf Öğrencilerinin Üniversiteye Uyum Sağlaması) adlı çalışması, başlığından da anlaşılacağı üzere öğrencilerin anne-babalarıyla ilişkisi üzerinde yoğunlaşmıştır. Yaffe, 1072 öğrenci üzerinde gerçekleştirdiği çalışmasında anne-babayla ilişkinin üniversiteye adaptasyonda hem sosyo-duygusal hem de akademik yönden yardımcı olduğunu belirtmektedir. Bu çalışmanın bizim çalışmamız açısından önemi, taşradan gelen öğrencilerin genelde aile çevrelerinden uzak kalmak zorunda olmaları, memleketlerine ulaşım imkan ve ücretlerinin meşakkatli ve pahalı olmasını tespitidir. Bu anlamda taşralı öğrenciler, metropollü sınıf arkadaşlarına göre dezavantajlı durumdadır. Kerri Ritchie'nin New Brunswick Üniversitesi'ne 2003 yılında sunduğu doktora tezi olan **Factors Affecting the Transition to University** (Üniversiteye Geçiş Etki Eden Faktörler) adlı çalışmasında, anne babaya bağlılık ve akran desteği üniversiteye uyum sağlamada önemli bir faktör olarak gösterilmektedir. Ritchie, üniversiteye uyum sağlama sürecini; duygusal uyum sağlama, sosyal uyum sağlama, akademik uyum sağlama alt dallarına ayırarak incelemeyi yeğlemiştir. Diane E. Garvey, 2007 yılında

Capella Üniversitesi'nde kabul edilen **Student Adjustment: The Freshman Dilemma** (Öğrencinin Uyum Sağlaması: Çaylak İkilemi) adlı doktora tezine çaylak araştırmalarına neden önem verildiğini söyleyerek başlamaktadır. Ona göre, üniversite öğrencilerin üniversitelerde tutulması çabaları, son yıllarda önemli bir dikkat ve güç kazanmıştır. Üniversitedeki birinci sınıf öğrencilerini okulda tutmayı amaçlayan strateji ve programlar geliştirilerek öğrenciler üniversitedeki günlük hayatın içine daha çok çekilmeye çalışılmaktadır. Garvey çalışmasının gerekçesini akranları, öğretim üyeleri ve üniversitesine uyum sağlayıp, bağlanan bir öğrencinin, bu bağlantılara sahip olmayan öğrencilere göre okulu bitirip diplomasını alma şansı çok daha büyüktür prensibine dayandırmaktadır. Shoshana Katz tarafından 2008 yılında Wayne State Üniversitesi'ne sunulan **Individual and Environmental Factors Associated with College Adjustment** (Üniversiteye Uyum Sağlamayla İlgili Kişisel ve Çevresel Etkenler) adlı doktora tezi, uyum sağlamaya ilişkin çevresel etkenleri tezinin temellerinden biri haline getirmiştir. Katz; çevresel etkenleri, sosyal destek ve üniversite çevresi olarak ele almaktadır. Miraç Neslihan Akhunlar'ın **Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ile Uyum Süreçleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi** adlı çalışması, Türkiye'de bağlanma stilleri ile üniversiteye uyum düzeyi arasındaki ilişkiyi araştıran ikinci araştırmadır. Akhunlar'ın çalışması 2010 yılında Maltepe Üniversitesi'nde yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir. Araştırmaya katılan 566'sı kız, 467'si erkek toplam 1033 öğrenci Uşak Üniversitesi'ne devam etmektedir. Örneklem lisans dönemi öğrencilerinin her sınıfından rastgele yöntemiyle oluşturulmuştur. Güvenli bağlanma stili olan öğrencilerin korkulu, kayıtsız ve saplantılı bağlanan öğrencilerden daha yüksek genel uyumları bulunmaktadır. Bununla birlikte 23 yaş ve üzerindeki öğrencilerin 18-22 yaş arasındaki öğrencilere göre genel uyumları daha yüksek bulunmuştur. Ayrıca, ilişkide karşı cinsle çok fazla güvenen öğrencilerin hiç güvenmeyen öğrencilerden daha yüksek genel uyumları olduğu bulunmuştur. Genel uyumu en yüksek gerçekleştiren kişilerin ise güvenli bağlanma stili olan öğrenciler olduğu görülmüştür. 2010 yılında yüksek lisans tezi olarak kabul edilen diğer bir çalışma Seda Sevinç'in Mersin Üniversitesi'ne sunduğu **Mersin Üniversitesi Birinci Sınıf Öğrencilerinin Akademik, Sosyal, Kişisel ve Kurumsal Uyumlarını Olumsuz Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi** adlı tezidir. 25 kişilik bir örneklemle çalışılan araştırmada şu bulgulara erişilmiştir: Üniversite birinci sınıf öğrencilerinin akademik, sosyal, kişisel-duygusal ve kurumsal uyumlarını olumsuz etkileyen çeşitli faktörlerin olduğu ortaya konulmuştur. Akademik uyum açısından, öğretim elemanlarıyla ilişkiler, öğretim elemanlarının mesleki nitelikleri, öğretim süreci ve kişisel faktörler öğrenciler tarafından sıklıkla belirtilmektedir. Sosyal uyum açısından ise arkadaş ilişkileri, sosyal, kültürel ve sportif etkinliklere katılamama ve boş zaman etkinlikleri üniversiteye

uyumu olumsuz etkileyen faktörler olarak ortaya konulmuştur. Bununla birlikte, çekingenlik, hata yapma ve eleştirilme kaygısı, yalnızlık, dış kontrol odaklılık ve ev özlemi gibi kişisel faktörler ile üniversiteye yönelik beklentiler ve tercih nedenleri, öğrencilerin kişisel-duygusal uyumlarını olumsuz etkileyen faktörler olarak tanımlanırken, kurumsal aidiyet ve kurumsal kimlik geliştirememenin ise öğrencilerin kurumsal uyumlarını olumsuz yönde etkilediği belirlenmiştir. Ayrıca, öğrencilerin yaşadıkları uyum sorunları karşısında daha çok aktif olmayan ya da kaçınmaya yönelik baş etme stratejileri kullandıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Sevinç, öğrencilerin üniversiteye uyum sürecindeki baş etme yöntemlerini; kaçma-kaçınma teması çerçevesinde ortamdan uzaklaşma, durumu kabullenme ya da hayal kurma olarak sıralamaktadır.

Üniversiteye uyum sağlama sürecini, uyum sorunları bağlamında ele alan çalışmalar da bulunmaktadır. Mesela ulaşılabildiğimiz kaynaklar itibariyle üniversite gençliğinin uyum süreçlerine dair çalışmalardan ilki olan **I. Üniversite Gençliğinde Uyum Sorunları Sempozyumu** adlı sempozyum, 22-24 Kasım 1989 tarihinde Bilkent Üniversitesi'nde yapılmıştır. Bilkent Üniversitesi'nin Psikolojik Danışma ve Araştırma Merkezi'nin düzenlediği sempozyum, üniversiteye uyum sürecini adından da anlaşıldığı üzere bir sorun seti olarak ele almıştır. Üç gün boyunca üç ayrı panelde 25 serbest bildiri sunulan sempozyumda, o döneme kadarki uyum konusunda çalışanların medikal modelin de etkisiyle patolojik davranışlara odaklaştığı belirtilmiştir (Şahin, 1989; 3). Sempozyumda üniversite gençlerinin uyum sağlaması gereken değişiklikler; akademik, benlik/kimlik gelişimi, yalnızlık/yurtlarda kalma, kişilerarası ilişkiler çerçevesinde ele alınmıştır.

1992 yılında Cumhuriyet Üniversitesi'nce kabul edilen **Cumhuriyet Üniversitesi ve Erciyes Üniversitesi Fen ve Edebiyat Fakültesi Öğrencilerinde Çevreye ve Üniversiteye Uyum Sorunları** adlı yüksek lisans tezinde Ahmet Alpan, örneklem üniversitelerindeki öğrencilerin psikolojik danışma ve rehberlik birimlerine en fazla uyum konusunda müracaat ettikleri için bu konuyu seçtiğini söylemektedir. Ona göre, öğrencilerin bu birimlere müracaat etmesinin temel sebebi uyum sorunlarıdır. Araştırma için hazırlanan anket 180 öğrenciye uygulanmıştır, bu öğrencilerden 105 tanesi Cumhuriyet Üniversitesinden ve 75 tanesi Erciyes Üniversitesi öğrencilerinden rastgele seçilmiş öğrencilerdir. Alpan tezinde, birçok farklı bölge ve şehirden gelen öğrencilerin üniversiteye girene kadar ailelerinden ayrılmak istediklerini belirtmektedir. Öğrencilerin istekleri gerçekleştiğinde kendilerini yalnız, aile desteğinden yoksun olduğunu görmektedirler. Kendi yaşantıları hakkındaki kararları kendileri vermek zorundadırlar. Bütçelerini gelirlerine göre ayarlamak zorundadırlar. Gerek arkadaşlarıyla, gerek yöre halkıyla ilişkilerini kendileri düzenlemektedirler. Verdikleri kararların sorumluluğunu ta-

şımak zorundadırlar. Üniversiteden ve yaşadıkları şehirden edindikleri arkadaşlarıyla sürdürecektikleri ilişkileri tek başlarına yürütmek zorundadırlar. Bu yeni yaşantılarında bütün bu problemlerin çözülmesi oldukça zorlayıcı olmaktadır. Dolayısıyla uyum diye adlandırdığımız bu problemi zaman içinde en iyi şekilde çözmek zorundadırlar. Gerek çevreye, gerek okula uyumlarını en iyi şekilde gerçekleştirmek zorundadırlar. Öğrencilerin birçoğu bu sorunu zaman içerisinde çözebilmekte diğer kişilerle sağlıklı ilişkiler kurabilmektedirler ve dolayısıyla kendi sağlıklı kişiliklerini oluşturabilmektedirler. 1996 yılında Ferda Gül Köse- li tarafından yazılan **Fırat Üniversitesi Öğrencilerinde Uyum Sorunları** aynı üniversitede yüksek lisans tezi olarak kabul edilmiştir. Köse- li tezinin başlığından da anlaşılacağı üzere uyum sürecini, uyum sorunları olarak ele almıştır. Nagihan Oğuz 1999 yılında Uludağ Üniversitesi'nce kabul edilen **Üniversite Öğrencilerinde Bilişsel Çarpıtmalar ve Uyum Sorunları** adlı yüksek lisans tezinde uyum sorunlarını ele almıştır. Kişisel uyum, sosyal uyum ve genel uyumun ölçüldüğü çalışma, Uludağ Üniversitesi'nde okuyan 557 öğrenci üzerinde yapılmıştır. Bu öğrencilerden 87'sinin kişisel uyum, 64'ünün sosyal uyum ve 62'sinin ise genel uyum sorunları yaşamakta olduğu ifade edilmektedir. Ayşe Hilal Batı, 2000 yılında Ege Üniversitesi'nde kabul edilen **Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Birinci ve Altıncı Sınıf Öğrencilerinde Sağlık ve Uyum Düzeyi Değerlendirmesi** adlı doktora tezinde, tüm öğrencilerde uyum sorunlarına neden olan bazı değişkenler belirlemiştir. Bunları; cinsiyet, aile tipi, anne-baba eğitimi, İzmir'de yaşama süresi, kişisel ekonomik durum algısı, etnik köken, hastalık varlığı, bedensel eksiklik ya da normal dışı durum, genel sağlık algısı, sigara-alkol kullanımı, cinsel ilişki deneyimi varlığı, sosyal etkinlikler, fakülteden hoşnutluk ve meslekte yeterlilik inancı olarak saymaktadır. Birinci sınıf öğrencilerinin uyum sorunlarının daha belirgin olduğunu, uyum bozukluğu etkenlerinin oranının ise altıncı sınıf öğrencilerinde daha fazla olduğunu ifade etmektedir. 2002 yılında Karadeniz Teknik Üniversitesi'nde yüksek lisans tezi olarak kabul edilen **Üniversite Öğrencilerinde Uyuma Dönük Başaçıkma Davranışları, Depresyon ve Psikolojik Belirtiler** adlı çalışmasında Osman Çakır, birinci sınıf üniversite öğrencileri ile ikinci sınıf üniversite öğrencilerinin psikolojik belirtiler açısından belirti düzeyleri incelendiğinde ikinci sınıf öğrencilerin psikolojik belirti puanlarının yükseldiği görüldüğünü söylemektedir. Ona göre, biyokimyasal kaçış, duygusal kaçma ve dış yardım arama birinci sınıfların sıklıkla başvurdukları başaçıkma tarzları arasında yer alırken ikinci sınıf öğrencilerinde duygusal kaçma ve dış yardım arama başaçıkma davranışlarının sıklıkla kullanıldığı belirlenmiştir. Ayrıca, cinsiyet bağlamında depresyon, psikolojik belirtiler ve başaçıkma tutumlarının farklılaşma gösterdiği görülmüştür. Desen Yalım, 2007 yılında Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nde yüksek lisans tezi olarak kabul edilen **First Year College Ad-**

justment: The Role of Coping, Ego-Resiliency, Optimism and Gender (Üniversite Birinci Sınıf Öğrencilerinin Uyum: Psikolojik Sağlık, Başa Çıkma, İyimserlik ve Cinsiyetin Rolü) adlı çalışmasını, 173'ü kız 247'si erkek olmak üzere toplam 420 öğrenci üzerinde gerçekleştirmiştir. Çalışmanın sonunda; üniversiteye uyum konusunda kız öğrencilerde psikolojik sağlık, iyimserlik ve sosyal yardım arama ve çaresizlik/kendini suçlayıcı başa çıkmanın; erkeklerde ise psikolojik sağlık, problem çözme becerileri, sosyal yardım arama, kaderci/kendini suçlayıcı başa çıkma yollarının yordayıcı değişkenler olduğu iddia edilmiştir. Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nde 2009 yılında Doktora tezi olarak kabul edilen **Resilience/Vulnerability Factors as Predictors of Turkish University Students' Adjustment to College** (Türk Üniversite Öğrencilerinin Uyumlarını Etkileyen Yatınlıklar ve Koruyucu Faktörler) adlı çalışma Özge Orbay tarafından yazılmıştır. Orbay bu çalışmada; nörotisizme (bir insanın devamlı olarak olumsuz duygusal durumlara eğilimli olması) sahip öğrencilerin başa çıkma yöntemi olarak çaresizliği benimsediklerini söylemektedir. Nörotisizmin, taşradan metropol kente okumak için gelen öğrencilerde bulunma ihtimalinin yüksek olduğu tahmin edilebilir.

Uluslararası öğrencilerin üniversitelere uyum sürecini ele alan çeşitli araştırmalar bulunmaktadır. Türkiye'de yapılan bu tür çalışmaların çoğunda örneklem olarak Orta Asya'dan gelen öğrenciler seçilmektedir. Mesela Uludağ Üniversitesi'nde kabul edilen **Orta Asya Cumhuriyetleri'nden Gelen Uludağ Üniversitesi'nde Öğrenim Gören Öğrencilerin Uyum Düzeylerini Etkileyen Bazı Etmenler** adlı yüksek lisans çalışması Sibel Azmaz'a aittir. Azmaz'ın araştırmasının evrenini 1991-1992 yıllarında Orta Asya Cumhuriyetleri'nden (Azerbaycan, Özbekistan, Kazakistan, Kırgızistan, Türkmenistan, Moldavya, Karaçay) gelen Türkiye Cumhuriyeti'ne gelen, bir yıl boyunca Ankara Üniversitesi TÖMER Bursa Şubesi'nde Türkçe öğrenen 1993-1994 döneminde, Uludağ Üniversitesi'nin çeşitli bölümlerinde öğrenim gören 242 adet öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilerin kişisel, sosyal ve genel uyum düzeylerinin, "Annenin Eğitim Durumu" etmeni açısından incelenmesi sonucunda, eğitim durumu üniversite ve üniversite üstü olan annelerin çocuklarının uyumlarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Benzer bir durum babanın eğitim durumu etmeni açısından da tespit edilmiştir. 1995 yılında Hacettepe Üniversitesi'nde kabul edilen **Orta Asya Türk Cumhuriyetleri'nden Gelen Üniversiteli Öğrencilerin Uyum Süreçleri Üzerine Sosyal Antropolojik Bir Araştırma** adlı yüksek lisans çalışması Gamze Torun'a aittir. 1992-1993 öğretim yılından itibaren Orta Asya Türk Cumhuriyetleri'nden (Azerbaycan, Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan ve Türkmenistan) ülkemize üniversite eğitimi almak üzere öğrencilerin tezin yazıldığı

döneme kadar geçen süre içinde Türk toplumu ile etkileşiminden doğan uyum ve kültürel değişme süreci yaşadıkları düşüncesinden yola çıkmıştır. Bu araştırmada sosyal antropologların sıkça kullandıkları doğa tarihi (natural history) yöntemi esas alınmıştır. Bu yöntemle dayanarak katılarak gözlem ve görüşme teknikleri kullanılmıştır. Ayrıca standartlaştırılmış görüşme formundan görüşmeler sırasında yararlanılmıştır. Örneklem grubunda 110 kız ve 169 erkek öğrenci olmak üzere toplam 279 kişi yer almıştır. Araştırma, bu öğrencilerin kaldıkları Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu'na bağlı Ankara ve Kırşehir illerinde yer alan toplam on bir yurttan gerçekleştirilmiştir. Alanda kalınan sürede elde edilen bulgular ise şöyle özetlenebilir: Orta Asya Türk Cumhuriyetleri'nde yaşanan sosyo-kültürel değişme, Gorbacov döneminin "Açıklık" politikasının sonucunda, her cumhuriyetin bağımsızlığını ilan etmesi ile ortaya çıkmıştır. Türkiye bağımsızlıklarını ilk tanıyan ülke olarak iki ülke arasında imzalanan protokoller gereği üniversitelerinin kapılarını 1992-1993 öğrenim yılından itibaren Orta Asyalı öğrencilere açmıştır. Yeni bir kültüre katılımın ardından öğrencilerin, giyim, beslenme, sağlık, din ile ilgili tutum ve davranışlarında değişme eğiliminin olduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin farklı bir pencereden dünyaya özgürce bakmaya başlamaları, dünya ve Türkiye tarihini öğrenmeleri ile beraber dünya görüşleri konusunda da değişimler yaşamakta oldukları söylenebilir. 2003 yılında, Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nde doktora tezi olarak kabul edilen **Cross-Cultural Differences in Coping Strategies as The Predictors of University Adjustment of Turkish and U.S. Students** (Türk ve Amerikan Öğrencilerinin Üniversiteye Uyumlarını Yordayan Başa Çıkma Stratejilerindeki Kültürlerarası Farklılıklar) adlı çalışmasını Mana Ece Tuna'ya aittir. Bu çalışma, üniversiteye yeni başlayan toplam 1143 (695 Türk, 448 Amerikalı) öğrenci üzerinde gerçekleştirilmiştir. Tuna, bazı başa çıkma stratejilerini; aktif başa çıkma, planlama, duygusal sosyal destek arama, davranışsal uzaklaşma, dikkatini başka yöne yöneltme, olumlu yönde yeniden yorumlama, reddetme, din, madde kullanımı ve mizahı tezinde veri elde etmek için öğrenciler açısından sınamıştır. Tuna saydığı bu stratejilerin bazıları temelinde kültürlerarası farklılıklar bulunduğunu belirtmiştir. Didar Annaberdiyev ise aynı yıl içinde Ege Üniversitesinde yüksek lisans tezi olarak kabul edilen, **Türkiye'de Eğitim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Yardım Arama Tutumları, Psikolojik İhtiyaçları ve Psikolojik Uyumlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi** adlı çalışmasında ise Türk öğrencilerinin Türk Cumhuriyetleri öğrencilerine göre psikolojik ihtiyaçlarının daha fazla olduğu söylemektedir. Türk Cumhuriyetlerinden gelen öğrencilerin psikolojik uyumlarının ise Türk öğrencilere göre daha iyi olduğunu ifade etmektedir. Bu sonucun kendi kültürel başka bir kültürel çevreye giren Türkiye Cumhuriyetler öğrencileri için beklenen bir sonuç olduğu söylenebilir. 2009

yılında ODTÜ tarafından kabul edilen bir diğer doktora tezi olan Zeynep Eda Sun Selşik'in kaleme aldığı **College Adjustment: A Study on English Prep School Students Studying in Northern Cyprus** (Kuzey Kıbrıs'ta Okuyan İngilizce Hazırlık Okulu Öğrencilerinin Üniversiteye Uyumuna Üzerine bir Çalışma) adlı araştırma ise Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde okuyan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı öğrencilerin uyumuna ilişkindir. Katılımcıların tamamının Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olduğu bu çalışma, bu yönüyle coğrafi mekan değişikliklerinin uyum süreciyle ilişkisi bakımından önemli bilgiler sağlamaktadır. İki aylık araştırmanın ilk ayağına Türkiye Cumhuriyeti uyruklu 14 İngilizce Hazırlık Okulu öğrencisi, ikinci ayağına ise yine Türkiye Cumhuriyeti uyruklu 186 İngilizce Hazırlık Okulu öğrencisi katılmıştır. Öğrencilerin üniversiteye uyum süreci ve yaşantıları yani karşılaşılan güçlükler, baş etme yöntemleri, destek kaynakları, kazanımları vs. üç aşamada (3 ay, 6 ay, 9 ay) gerçekleştirilen üç ölçümle araştırılmıştır. Ayrıca cinsiyet, akademik başarı, öğrenci topluluklarına üyelik, algılanan stres, benlik değeri, üniversiteye uyumda kendine yeterlilik ve kültürel uzaklığın üniversiteye uyum üzerindeki etkileri araştırılmıştır. Çalışmanın sonunda; öğrencilerin üniversitedeki ilk yıl içinde çeşitli zorluklar yaşadığını ve bu zorluklarla baş etmede sıklıkla aktif başa çıkma yöntemlerini kullandıklarını göstermiştir. Aile ve arkadaşlar, öğrencilerin, ilk yıllarında en önemli destek kaynakları olarak görülmektedir. Ayrıca, öğrenciler üniversitedeki ilk senelerinin kendilerine olumlu kişisel özellikler edinmede yardımcı olduğunu ve destekleyici sosyal çevrelerinin ve daha önceki yaşantılarının uyumlarını kolaylaştırdığını belirtmiştir. 2010 yılında yüksek lisans tezi olarak Ortadoğu Teknik Üniversitesi'nce kabul edilen **College Adjustment of International Students: The Role of Gender, Acculturative Stress, Coping Skills, Cultural Distance, and Perceived Social Support** (Uluslararası Öğrencilerin Üniversite Uyumuna: Cinsiyet, Kültürleşme Stresi, Başa Çıkma Becerileri, Kültürel Uzaklık ve Algılanan Sosyal Desteğin Rolü) adlı çalışma, Fatma Nihal Otlu tarafından kaleme alınmıştır. Bu araştırmaya göre kültürleşme stresi, olumlu başa çıkma becerileri ve kültürel uzaklığın uluslararası öğrencilerin üniversite uyumunu açıklamada anlamlı yordayıcı değişkenler iken; cinsiyet, olumsuz başa çıkma becerileri, pasif başa çıkma becerileri ve algılanan sosyal desteğin ise anlamlı yordayıcı değişkenler değildir. Wisam Al-Dabbagh, Wilfrid Larquier Üniversitesi'ne 2010 yılında sunduğu **University Expectation and Subsequent Adjustment in Visible Minority Students** (Görünür Azınlık Öğrencilerin Üniversite Beklentileri ve Mütekip Uyum Sağlama Süreci) adlı yüksek lisans tezinde Kanada çapında altı kampüsten 2913 öğrenci üzerinde çalışmıştır. Görünür azınlık öğrencilerin, çoğunluk öğrencilere göre daha az akademik beklenti içinde olduğunu söylemektedir. Al-Dabbagh, kampüs dışında yaşayan öğrencilerin sadece akademik anlamda değil sosyal olarak da kampüs içinde

yaşayanlara göre daha yüksek oranda akademik zorluk yaşadıklarını söylemektedir. Al-Dabbagh'ın görünür azınlık terimi özelde Siyahi ve Hispanik öğrencileri, genelde ise tüm beyaz olmayanları kapsamaktadır. Al-Dabbagh'ın çalışmasından yola çıkarak üniversite okumak için büyükşehirde gelen taşralı öğrencilerin, aslında giyim tarzı, konuşma şekli, alışkanlıkları, hassasiyetleri, beğenileri vs. bağlamında bir tür görünmez azınlık oluşturduğunu ve görünür azınlık için söylenebilecek bazı öngörülerin taşralı öğrenciler için de doğru olabileceği söylenebilir.

Uyum sağlama sorunlarına nasıl çözüm bulunacağına dair çalışmalar, çeşitli araştırmalara konu olmuştur. 1997 yılında F. Gül Akbalık, Ankara Üniversitesi'nde kabul edilen **Bilgilendirme ve Grupla Psikolojik Danışmanın Üniversite Birinci Sınıf Öğrencilerinin Üniversiteye Uyumları Üzerine Etkisi** adlı doktora teziyle, üniversitenin uyum sağlama adına sunduğu hizmetlerin öğrencilere ne derece katkı sağladığını bulmaya çalışmıştır. 2003 yılında Boğaziçi Üniversitesi'nde kabul edilen diğer bir yüksek lisans tezi **The Effect and Therapeutic Factors Involved in Short-Term Semi-Structured Support Group Intervention for Enhancing Adjustment of Freshman in Transition to University** (Kısa Süreli Yarı Yapılandırılmış Destek Grubunun Üniversiteye Yeni Başlayan Öğrencilerin Üniversiteye Uyumlarını Kolaylaştırıcı Etkisi ve Grup Sürecindeki İyileştirici Etkiler) Naci Serhat Türktan tarafından yazılmıştır. Türktan, 8 haftalık kısa süreli yan yapılandırılmış destek grubu oturumundan önce ve sonra Üniversiteye Uyum Ölçeği (Student Adaptation to College Questionnaire- SACQ) uygulanmıştır. Destek gruplarına katılmış olmanın genel olarak üniversiteye uyuma ve üniversiteye uyumun farklı boyutlarına yani akademik uyum, sosyal uyum, kişisel- duygusal uyum, üniversiteye bağlılığa olumlu etkisi olduğu bulmuştur. Bu tür araştırmalara yurtdışında da rastlanmaktadır. Mesela Patricia Gale Harrist Hill'in Texas A&M Üniversitesi'ne 2006 yılında doktora tezi olarak sunduğu **First-Year Students' Adjustment to a University: The Role of E-Mentoring** (Birinci Sınıf Öğrencilerinin Üniversiteye Uyum Sağlaması: E-Danışmanlığın Rolü) adlı çalışması bunlardan biridir. Hill, araştırmasının birinci sınıf öğrencilerine psiko-sosyal uyum sağlama, kişisel gelişim ve akademik başarılarına yardım etmek için düzenlenen ve üniversite tarafından sağlanan E-danışmanlık hizmetinin faydalarını keşfetmeye odaklanmış olduğunu belirtmektedir. Bu konudaki diğer bir örnek ise; Thanh-Thanh Tieu 2008 yılında Wilfrid Larquier Üniversitesi'ne sunduğu **The Effects of a Transition to University Intervention Program on Adjustment and Identity Development** (Uyum Sağlama ve Kişilik Gelişimi Transition to University Müdahale Programının Etkileri) adlı doktora tezidir. Tieu tezinde kısaca T2U olarak adlandırılan Transition to University programının öğrenciler üzerindeki etkisini ele almıştır. Bruce Oppenheimer'ın 1984'te geliştirdiği Küçük Grup Müdahale

le Programına benzer şekilde tasarlanan bu program, Ağustos 2006'da Queens Üniversitesi, Wilfrid Laurier Üniversitesi, York Üniversitesi'nden 148 öğrenci üzerinde kendi rızaları dahilinde uygulanmıştır. Araştırmacı, T2U programının üniversiteye uyum sürecinde genel olarak olumlu etkileri olduğu saptandığını söylemektedir. Benzer bir çalışma Arzu Altunay tarafından **Hemşirelik Öğrencilerinin Üniversiteye Uyumunda Problem Çözmeye Dayalı Psikoeğitim Programının Etkinliğinin Değerlendirilmesi** adıyla yapılmıştır. Hacettepe Üniversitesi bu çalışmayı 2010 yılında Doktora tezi olarak kabul etmiştir. Altunay araştırmasını, problem çözmeye dayalı psikoeğitim programının hemşirelik birinci sınıf öğrencilerinin üniversiteye uyum ve problem çözme becerilerini algılamalarındaki değişimi değerlendirmek amacı ile tek gruplu ön test-son test desenli müdahale araştırması olarak yapmıştır. Aynı yıl Muğla Üniversitesi'nde yüksek lisans tezi olarak kabul edilen **Halk Oyunlarında Düzenli Katılımın Üniversite Öğrencilerinin Depresyon ve Uyum Düzeylerine Etkisinin Araştırılması** çalışmasında Sıdıka Kocatürk, halk oyunları egzersiz programı üniversite öğrencilerinin depresyon düzeylerine olumlu etki ederken, uyum düzeyi ve egzersiz programına katılım arasında herhangi bir ilişki olmadığını ifade etmektedir.

Sonuç:

Üniversiteye uyum süreciyle ilgili olarak, on bir tanesi yurtdışında yazılmış olan kırk bir adet tez çalışması yukarıda özetlenmeye çalışılmıştır. Yurtdışındaki üniversitelerce lisansüstü eğitim tezi olarak kabul edilen otuz adet çalışmanın ikisi Sağlık Bilimleri Enstitülerine, geri kalan yirmi sekiz tanesi ise Sosyal Bilimler Enstitüsüne sunulmuştur. Yurtdışındaki çalışmaların üniversite öğrencilerinin uyum sürecini, öğrencilerin jeo-sosyallikleri olarak ifade edilebilecek memleketleri ve üniversite okumaya geldikleri yerlerin toplumsallaşmalarına etkileri, etnisitelerinin uyum sağlama sürecine etkileri, kampüs hayatına katılımları, aileleriyle ilişkileri ve akran desteği gibi sosyal destek sistemleri ile internet ve bilgisayar yardımıyla erişilen e-destek programları çerçevesinde ele aldığı görülmektedir. Yurtdışındaki çalışmalar ise, yukarıda da belirtildiği üzere öğrencilerin jeo-sosyallik durumlarını, yerli ve uluslararası öğrencilerin uyum süreçlerini, uyum düzeylerini ve uyum sorunlarını, sosyal destek alabilme durumları ile uyum sorunlarına getirilebilecek çözüm önerilerini ele almaktadır. Öğrencilerin bu sorunlarla başa çıkma stratejileri, boş zaman etkinlikleri ve zararlı alışkanlıklara bağımlılıkları ile üniversitelerin öğrencilere sunduğu psikolojik danışmanlık ve psikoeğitim programları ile beraber incelenmeye çalışılmıştır.

KAYNAKÇA

- Abadan, N. (1961). Üniversite Öğrencilerinin Serbest Zaman Faaliyetleri: Ankara Yüksek Öğrenim Gençliği Üzerine Bir Araştırma. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.
- Akbalık, F. G. (1997) Bilgilendirme ve Grupla Psikolojik Danışmanın Üniversite Birinci Sınıf Öğrencilerinin Üniversiteye Uyumları Üzerine Etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi SBE, Ankara.
- Akhunlar, M. N. (2010). Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri ile Uyum Süreçleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Maltepe Üniversitesi SBE, İstanbul.
- Al-Dabbagh, W. (2010). University Expectation and Subsequent Adjustment in Visible Minority Students. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Wilfrid Laurier University, Ontario.
- Alpan, A. (1992). Cumhuriyet Üniversitesi ve Erciyes Üniversitesi Fen ve Edebiyat Fakültesi Öğrencilerinde Çevreye ve Üniversiteye Uyum Sorunları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Cumhuriyet Üniversitesi SBE, Sivas.
- Altunay, A. (2010). Hemşirelik Öğrencilerinin Üniversiteye Uyumunda Problem Çözmeye Dayalı Psikoeğitim Programının Etkinliğinin Değerlendirilmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi SğBE, Ankara.
- Annaberdiev, D. (2005). Türkiye’de Eğitim Gören Türk Cumhuriyetleri ve Türk Üniversite Öğrencilerinin Psikolojik Yardım Arama Tutumları, Psikolojik İhtiyaçları ve Psikolojik Uyumlarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi SBE, İzmir.
- Arı, R. (1989). Üniversite Öğrencilerinin Baskın Ben Durumları ile Bazı Özlük Niteliklerinin, Ben Durumlarına, Atılganlık ve Uyum Düzeylerine Etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi SBE, Ankara.
- Astin, A. W. (September/ October 1999). “Student Involvement: A Developmental Theory for Higher Education”, Journal of College Student Development. c. 40, sayı: 5.
- Avcı, Ö. (2012). İki Dünya Arasında: İstanbul’da Dindar Üniversite Gençliği. İstanbul; İletişim Yayınları.
- Ayhan, F. (2005). Ege Üniversitesi Öğrencilerinin Üniversiteye Uyum Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi SBE, İzmir.
- Azmaz, S. (1995). Orta Asya Cumhuriyetleri’nden Gelen Uludağ Üniversitesi’nde Öğrenim Gören Öğrencilerin Uyum Düzeylerini Etkileyen Bazı Etmenler. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Uludağ Üniversitesi SBE, Bursa.
- Batı, A. H. (2000). Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi Birinci ve Altıncı Sınıf Öğrencile-

- rinde Sağlık ve Uyum Düzeyi Değerlendirmesi, Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ege Üniversitesi SğBE, İzmir.
- Bayhan, V. (1997). Üniversite Gençliğinde Anomi ve Yabancılaşma, Ankara; T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Bilgen, S. (1989). Üniversite Öğrencilerinin Yalnızlık Düzeyleri ve Bazı Değişkenlerin Uyum Düzeylerine Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi SBE, Ankara.
- Bozkurt, A. (1997). Cinsiyetleri, Fakülteleri ve Uyum Düzeyleri Farklı Hacettepe Üniversitesi Öğrencilerinin Empatik Eğilim Düzeyleri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi SBE, Ankara.
- Brown-Weinstock, P. (2009). Adjustment and Persistence of Students from an Urban Environment to a Rural Community College, Yayınlanmamış Doktora Tezi. Syracuse University, New York.
- Çakır, O. (2002). Üniversite Öğrencilerinde Uyuma Dönük Başaçıkma Davranışları, Depresyon ve Psikolojik Belirtiler, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi SBE, Trabzon.
- Çiftçi, S. (1997). Sigara İçen ve İçmeyen Üniversite Öğrencilerinin Yalnızlık ve Uyum Düzeyleri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi SBE, Ankara.
- Deniz, A. Ç. (2014). Öğrenci İşi- Üniversite Öğrencilerinin Gündelik Hayatı: İstanbul Örneği, İletişim Yayınları; İstanbul.
- Deniz, A. Ç. (2012). “Eğitilmiş Gençliği Anlamada Yeni Bir Tipoloji Önerisi: Cool Gençlik”, Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, c.V, sayı:2.
- Düzen, N. E. (2009). Üniversite Gençliğinin İhtiyaçlarının Araştırılması: 2009, Toplum Gönüllüleri Vakfı Yayınları; İstanbul.
- Ergeç, E.; vd. (2007). Üniversite Gençliği ve Sosyal Haklar Raporu , Toplum Gönüllüleri Vakfı; İstanbul.
- Furnham, A.; Barrie S. (1991). Young People’s Understanding of Society, Routledge; London.
- Garvey, D. E. (2007). Student Adjustment: The Freshman Dilemma, Yayınlanmamış Doktora Tezi. Capella University, Minnesota.
- Güngör, A. (1996). Üniversite Öğrencilerinde Sosyal Destek, Negatif Yaşam Olayları, Öfkenin İfade Edilme Biçimi ile Kendini Suçlamının Fiziksel Sağlık ve Sosyal Uyumla Olan İlişkilerinin İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi SBE, Ankara.
- Hill, P. G. H. (2006). First-Year Students’ Adjustment to a University: The Role of E-Mentoring, Texas A&M University - Corpus Christi, Texas, Yayınlanmamış Doktora Tezi, 2006.

- Katz, Shoshana: Individual and Environmental Factors Associated with College Adjustment, Yayınlanmamış Doktora Tezi. Wayne State University, Michigan.
- Kirman, M. A. (2005). Din ve Sekülerleşme: Üniversite Gençliği Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma, Karahan Kitabevi; Adana.
- Kocatürk, S. (2005). Halk Oyunlarında Düzenli Katılımın Üniversite Öğrencilerinin Depresyon ve Uyum Düzeylerine Etkisinin Araştırılması, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Muğla Üniversitesi SBE, Muğla.
- Kozanoğlu, H. (1993). Yuppies ve Bizim Kuşak, İletişim Yayınları; İstanbul.
- Köseli, F. G. (1996). Fırat Üniversitesi Öğrencilerinde Uyum Sorunları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Fırat Üniversitesi SBE, Elazığ.
- Lüküslü, D. (2009). Türkiye’de Gençlik Miti: 1980 Sonrası Türkiye Gençliği, İletişim Yayınları; İstanbul.
- Martin, K. (1996). Social Support, Campus Involvement and The Adjustment to University, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Saint Thomas University, yy.
- Murphy, M. C. (1984). The Adjustment of Rural High School Students to a Large, Urban Universities: The Identification of Stressors and Coping Behaviors, Yayınlanmamış Doktora Tezi. The University of Texas, Austin.
- Oğuz, N. (1999). Üniversite Öğrencilerinde Bilişsel Çarpıtmalar ve Uyum Sorunları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Uludağ Üniversitesi SBE, Bursa.
- Orbay, Ö. (2009). Resilience/Vulnerability Factors as Predictors of Turkish University Students’ Adjustment to College, Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ortadoğu Teknik Üniversitesi SBE, Ankara.
- Otlu, F. N. (2010). College Adjustment of International Students: The Role of Gender, Acculturative Stress, Coping Skills, Cultural Distance, and Perceived Social Support, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ortadoğu Teknik Üniversitesi SBE, Ankara.
- Ritchie, K. (2003). Factors Affecting the Transition to University, Yayınlanmamış Doktora Tezi. The University of New Brunswick, New Brunswick.
- Saran, N. (1975). Üniversite Gençliği: Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Yapısı ile Öğrenci Hareketlerinin Teorik ve Deneysel Seviyede Açıklanması, İÜ Edebiyat Fakültesi Matbaası; İstanbul.
- Schultz, B. R. (2008). A Descriptive Study of Freshmen Adjustment to College at The University of Alaska, Yayınlanmamış Doktora Tezi. University of La Verne, California.
- Selişik, Z. E. S. (2009). College Adjustment: A Study on English Prep School Students Studying in Northern Cyprus, Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ortadoğu Teknik Üniversitesi SBE, Ankara.

- Sevinç, S. (2010). Mersin Üniversitesi Birinci Sınıf Öğrencilerinin Akademik, Sosyal, Kişisel ve Kurumsal Uyumlarını Olumsuz Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Mersin Üniversitesi SBE, Mersin.
- Skelton, T.; Gill V. (1998). *Cool Places: Geographies of Youth Cultures*, Routledge; London.
- Stern, G. G. (1966). "Myth and Reality in the American College", American Association of University Proffesors (AAUP) Bulletin, c. 52, sayı: 4.
- Soyer, M. K. (1992). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal İçedönüklük ve Dışadönüklük Kişilik Özelliğinin Uyum Düzeylerine Etkisi, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi SBE, Ankara.
- Şahin, N. H., vd. (1989). I. Üniversite Gençliğinde Uyum Sorunları Sempozyumu, Ankara.
- Tarlak, H.; vd. (2003). Adnan Menderes Üniversitesi Öğrencilerinin Sosyo-Demografik Profili ve Psiko-Sosyal Sorunları, Deniz Ofset; Aydın.
- Tieu, T.-T. (2008). The Effects of a Transition to University Intervention Program on Adjustment and Identity Development, Yayınlanmamış Doktora Tezi. Wilfrid Laurier University, Ontario.
- Torun, G. (1995). Orta Asya Türk Cumhuriyetleri'nden Gelen Üniversiteli Öğrencilerin Uyum Süreçleri Üzerine Sosyal Antropolojik Bir Araştırma, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi SBE, Ankara.
- Tuna, M. E. (2003). Cross-Cultural Differences in Coping Strategies as The Predictors of University Adjustment of Turkish and U.S. Students, Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ortadoğu Teknik Üniversitesi SBE, Ankara.
- Türktan, N.S. (2003). The Effect and Therapeutic Factors Involved in Short-Term Semi-Structured Support Group Intervention for Enhancing Adjustment of Freshman in Transition to University, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Boğaziçi Üniversitesi SBE, İstanbul.
- Yaffe, M. (1997). First-Year University Students' Adjustment to University Life as a Function of Relationships with Parents, Yayınlanmamış Doktora Tezi. York University, Ontario.
- Yalım, D. (2007). First Year College Adjustment: The Role of Coping, Ego-Resiliency, Optimism and Gender, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ortadoğu Teknik Üniversitesi SBE, Ankara.
- Yazıcı, E.; vd. (2001). Üniversite Gençliği 2001 Araştırması, Gazi Üniversitesi Yayınları; Ankara.
- Yazıcı, E. (2003). Türk Üniversite Gençliği Araştırması: Üniversite Gençliğinin Sosyo-Kültürel Profili, Gazi Üniversitesi Yayınları; Ankara.